

УДК 379.85

DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2019-6-21>

Горшкова Л.О.

*старший викладач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
Державного університету «Житомирська політехніка»*

Horshkova Liudmyla

*Senior Lecturer at the Department of Tourism and Hotel and Restaurant
Zhytomyr Polytechnic State University*

ОСОБЛИВОСТІ ФЕСТИВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ ЯК СКЛАДНИКА ІВЕНТ-ТУРИЗМУ

FEATURES OF FESTIVAL TOURISM AS A COMPLEX IST-TOURISM

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто сутність та особливості розвитку фестивального туризму. Методом наукового абстрагування уточнено зміст поняття «фестиваль», у складі туристичної галузі, проведено класифікацію форм і видів його функціонування на регіональному рівні. На підставі літератури, що присвячена фестивальному туризму, виокремили шість основних груп факторів: соціально-економічні фактори, демографічні фактори, політичні фактори, соціально-психологічні фактори, культурно-історичні фактори, матеріально-технологічні фактори. Ці групи факторів характеризувалися насамперед у позитивному плані як сприяючі розвитку фестивального туризму. Проте слід зупинитися на факторах, що стримують і навіть гальмують його зростання. Відсутність планування у використанні природних і трудових ресурсів є стримуючими, такими, що негативно впливають на фестивальний туризм.

Ключові слова: фестивальні подорожі, рекреаційно-туристська діяльність, івент-туризм, подієвий туризм, тематичний туризм.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрены сущность и особенности развития фестивального туризма. Методом научного абстрагирования уточнено содержание понятия «фестиваль», в составе туристической отрасли проведена классификация форм и видов его функционирования на региональном уровне. На основании литературы, посвященной фестивальному туризму, выделили шесть основных групп факторов: социально-экономические факторы, демографические факторы, политические факторы, социально-психологические факторы, культурно-исторические факторы, материально-технологические факторы. Эти группы факторов характеризовались прежде всего в положительном плане как способствующие развитию фестивального туризма. Однако следует остановиться на факторах, сдерживающих и даже тормозящих его рост. Отсутствие планирования в использовании природных и трудовых ресурсов являются сдерживающими, такими, которые негативно влияют на фестивальный туризм.

Ключевые слова: фестивальные путешествия, рекреационно-туристская деятельность, ивент-туризм, событийный туризм, тематический туризм.

ANNOTATION

The relevance of this research is the need to promote the festival movement in order to develop it internationally. As this type of tourism abroad is capturing an increasing share of the tourist services market, the development of this industry is very promising for our country, as for any other. Festival tourism is an important component of event tourism. The organization of festival tourism has its own peculiarities. This direction in tourism allows to solve many socio-economic problems inherent not only in the tourism industry. Festivals are a powerful stimulator of the tourist flow. They attract more tourists to the country, which in turn helps to increase foreign

exchange earnings. In addition, festival tourism helps to solve the problem of seasonality by attracting tourists during the off-season. In this way, entrepreneurs earn a "low season" profit, infrastructure facilities are not idle - their operation becomes economically viable, and the load on tourist infrastructure becomes more uniform. It can be noted that this can be especially true for countries with a clear specialization in one form or another of tourism. For example, for countries with a subtropical climate where beach holidays are predominantly developed or for countries where ski tourism is predominant. In his research the author highlights the theoretical components of the features of festival tourism as a component of event tourism; analyzes the nature and importance of festival tourism in mass types of tourism; highlights the current state of development of festival tourism; notes the problems and prospects of the development of festival tourism in modern conditions. Festivals vary in scale and content in different countries quite often. However, theorists and practitioners in the field of tourism have not yet substantiated the concept of «festival tourism», its specific characteristics. Considering the growing interest in this type of recreational and tourist activity, attracting more and more people and resources, we consider it necessary to justify the festival tourism. The development of festival tourism contributes to the creation of new additional jobs and provides employment for the population. The potential of festival tourism is inexhaustible. Almost every country has a resource for its development.

Key words: festival trips, recreational and tourist activities, event tourism, event tourism, thematic tourism.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Туризм – подорож із метою відновлення сил і дозвілля, що забезпечується певним набором послуг задля її досягнення. З кожним роком популярність туризму збільшується, і для сучасного туриста дуже важливо забезпечити три складові частини відпочинку: ландшафт – традиції – дозвілля. У цьому контексті особливої уваги заслуговують фестивалі й організовані на їх підґрунті фестивальний туризм. Фестивальний туризм – порівняно новий вид туризму, який в останні роки охоплює все більший сегмент туристичного ринку. Однак вплив цього виду туризму на розвиток туристично-рекреаційної галузі та популяризацію певного туристичного регіону не досить вивчений і проаналізований, тому потребує науково обґрунтованого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні основи подієвого туризму описані в науковій літературі дуже мало. Україномовних

видань, у яких би розглядалося це поняття, немає. Серед російськомовних слід назвати працю А.В. Бабкіна «Спеціальні види туризму», в якій подієвому туризму присвячений один із розділів. Зокрема, автор пропонує свою класифікацію цього виду рекреації, а також описує організаційні особливості різних його напрямів.

Теоретичну базу дослідження фестивального туризму становлять праці з проблем формування термінології, структури та функцій фестивального процесу М. Шведа, А. Бабкіна, специфічних рис культурно-пізнавального і подієвого туризму України О. Любіцевої, О. Бейдика, М. Мальської, М. Рутинського. Аналіз сучасного музичного фестивального процесу в Україні виконано в дослідженнях О. Дьячкової, О. Зінкевич, Л. Кияновської, С. Кравцової, М. Шведа та ін.

Формування цілей статті. Метою дослідження є обґрунтування наукових засад і розроблення практичних рекомендацій щодо розвитку фестивального туризму, вдосконалення організаційно-економічних механізмів фестивального руху, виявлення проблем та обґрунтування перспектив його розвитку. Відповідно до поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- дослідити сутність та особливості фестивального туризму як складника івент-туризму;
- встановити місце фестивального туризму у масових видах туризму;
- проаналізувати сучасний стан розвитку фестивального туризму;
- виявити проблеми розвитку фестивального туризму в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «фестивального туризму» чи «фестивального туру» все частіше з'являються у переліку пропонованих туристичних послуг і завоюють усе ширшу аудиторію.

Передумовами розвитку фестивального туризму в Україні є як зовнішні, так і внутрішні чинники. До основних внутрішніх (ендогенних) чинників належать інфраструктурне і технічне забезпечення, сезонність, сприяння розвитку місцевим ремеслам і творчим етноколективам, активність суб'єктів туристичного бізнесу, зростання інформованості споживачів і зміна їх уподобань, підвищення значущості засобів масової інформації в рекламі і просуванні культурно-масових заходів та цільових етнофестивальних турів, забезпеченість кваліфікованими кадрами, зростання ролі координації діяльності в сфері туризму і культури. Зовнішніми (екзогенними) чинниками є історико-географічні, етногеографічні, економіко- і соціально-географічні, демографічні, інформаційні та інтеграційні (глобалізація і принципи збереження етнокультурного розмаїття), екологічні та правові.

Поняття «фестивального туризму» чи «фестивального туру» все частіше з'являються у переліку пропонованих туристичних послуг, однак у розробках відомих вітчизняних вчених

нам не вдалося віднайти відповідних тлумачень цих термінів.

У працях В.Ф. Кифяка та монографії «Міжнародний туризм» А.Ю. Александрової ми не зустрічаємо поняття «фестивального туризму» взагалі. В монографії М.П. Крачила «Географія туризму» знаходимо такий вид туризму, як культурно-розважальний, в якому автор виділяє розважальні подорожі з метою відвідування фестивалів та спортивних змагань. М.П. Кляп [2, с. 77] також виділяє пізнавальні тури, метою яких є відвідування святкових заходів, концертів, виставок, але такого терміну, як «фестивальний» в його роботах немає. Фестивально-видовищний та спортивно-видовищний як підвиди культурно-розважального туризму пропонує в своїх працях О.О. Бейдик [3, с. 91]. Свою систематику рекреаційної діяльності пропонують О. Топчієв та Ц. Ван. Вони класифікують її за мотивацією рекреаційних потреб. Виділяють розважальні потреби, серед яких ми зустрічаємо фестивалі, карнавали та національні свята. Після тривалого пошуку серед інтернет-джерел ми знайшли термін «фестивальний туризм (festival tourism)» [14], але і тут він використовувався як назва подорожей.

Виходячи з філософського поняття детермінізму, яке вивчає взаємозв'язки явищ матеріального та духовного світу, і основним положенням якого є існування залежності між явищами [6, с. 46], ми дійшли висновку, що існуючі класифікації своєю появою вже були на порозі зародження інших. Ми вважаємо, що вже проведена ретельна класифікація підсумовує результати попереднього розвитку даної галузі і разом з тим відмічає початок нового етапу її розвитку. Класифікація сприяє руху науки зі ступеня емпіричного нагромадження знань на рівень теоретичного синтезу цих знань.

Так, Г.Б. Вороніна запропонувала точкою відліку розвитку сучасного туризму вважати кінець другої Світової Війни [10], а щодо фестивального туризму, на нашу думку, в сучасному його розумінні, то він почав розвиватися дещо пізніше, хоча історію має глибшу. Тому, на нашу думку, фестивальний туризм заслуговує бути виділеним в окремий вид туризму.

Підґрунтям фестивального туризму в Україні, зокрема на регіональному рівні, є збережені етнічні та релігійні традиції, чому присвячено низку публікацій [2–6; 10]. Питання класифікації фестивалів частково розглядаються Лесюком А., Бучко Ж.

Для сучасного туризму характерною ознакою є його диверсифікація відповідно до урізноманітнення потреб туристів. Якщо наприкінці ХХ ст. найпопулярнішою концепцією була концепція тріох «S» («Sun – Sea – Sand») – сонце – море – пісок, то в новому тисячолітті їй на зміну приходить концепція тріох «L» («Landscape – Lore – Leisure») – ландшафт – традиції – дозвілля [4, с. 67]. Найбільш вдалою реалізацією такого трактування туризму є,

на наш погляд, організація дозвілля у вигляді традиційних та сучасних свят та обрядів, характерних для корінних етносів, у мінімально перетвореному антропогенному ландшафті. У цьому контексті особливої уваги заслуговують фестивалі та організовані на їх підґрунті фестивальний туризм.

Маємо проаналізувати фактори, що визначають розвиток фестивального туризму. На підставі літератури, що присвячена фестивальному туризму можна виділити шість основних груп факторів:

1. Соціально-економічні фактори. Ці фактори є основоположними і включають: характер суспільно-економічного строю; матеріальний добробут; трудову діяльність; обсяг і структуру вільного часу; культурний рівень, професійну і освітню структуру населення.

2. Демографічні фактори. До них відносяться: чисельність; особливості розміщення населення і його статевовікова структура.

3. Політичні фактори включають: стабільність внутрішньої політики і зовнішньополітичних відносин; розширення міжнародних політичних, економічних, наукових, культурних зв'язків і співробітництва; спрощення паспортного і митного режиму; соціальна політика держави.

4. Соціально-психологічні фактори. До них відносяться: вплив традицій і наявність певних стереотипів поведінки; релігія; підвищення престижу і зростання соціального статусу індивіда; інформаційні засоби і реклама.

5. Культурно-історичні фактори відображають багатство матеріальної і духовної культури народів.

6. Матеріально-технологічні фактори визначаються рівнем техніки і технології в галузях транспорту, будівництва, зв'язку, комунікацій; у засобах масової інформації; системі комунально-побутових служб, торгівлі і громадського харчування.

Підсумовуючи, можемо сказати, що ці групи факторів характеризувалися, перш за все, в позитивному плані як сприяючі розвитку фестивального туризму. Проте слід зупинитися на факторах, стримуючих і навіть гальмуючих його зростання. З соціально-економічних факторів, таких як, інфляція, зростання злочинності і безробіття, кризи, порушення умов товарообміну, а також відсутність планування у використанні природних і трудових ресурсів є стримуючими, такими, що негативно впливають на фестивальний туризм [7, с. 102].

Різноманітні за масштабами і змістом фестивалі відбуваються в різних країнах досить часто. Проте теоретики й практики в галузі туризму досі не обґрунтували поняття «фестивального туризму», його специфічних ознак. Зважаючи на зростання зацікавленості до цього виду рекреаційно-туристської діяльності, залучення до нього все більшої кількості людей та ресурсів, вважаємо за потрібне обґрунтувати приналежності фестивального туризму.

Фестивальні подорожі мають всі ознаки туризму. Фестивальний туризм довгий час знаходився на стику пізнавального, розважального та етнографічного туризму. Ми не відкидаємо можливості знаходження спільних ознак з іншими видами туризму, але у цього виду є яскраво виражені власні особливості, що дає можливість виділити такі 7 ознак фестивального туризму:

– подорожі є нетривалими (в середньому 3–5 днів);

– мають чітко виражені просторові рамки (місця проведення фестивалів);

– в останні роки спостерігається все більша зацікавленість до фестивалів та свят;

– простежується чітка історія розвитку фестивалів;

– мають мету, що відрізняється від мети пізнавального туризму;

– існують зв'язки з іншими видами туризму;

– створена система класифікацій цього виду туризму.

Саме слово «фестиваль» походить від французького слова *festival*, що означає «святковий». За визначенням енциклопедичного словника, фестиваль – масове святкування, музичні виступи, показ досягнень естрадного, кіно- та циркового мистецтва [5, с. 125]. Пов'язуючи фестивальну діяльність із зростаючим туристичним рухом, а також зважаючи на міцний зв'язок з його складовими, можемо дати таке визначення: фестивальний туризм – це організація короткотривалих пізнавальних подорожей терміном на 5–7 днів із метою відвідування певних подій (від концертів сучасної західної музики до релігійних святкувань, від етнічних карнавалів до парадів сучасних субкультур), з періодичністю 1 раз на рік.

За методикою «Класифікація туризму за метою подорожей» О.О. Бейдика [3] ми створили свою систему зв'язків фестивального туризму з іншими видами туризму (рис. 1).

За даною схемою простежуються зв'язки фестивального туризму з культурно-розважальним, релігійним, пізнавальним, спортивним та шоп-туризмом.

Фестивальний туризм (тематичний туризм, подієвий туризм) – різновид туризму, основна мета якого присвячена якій-небудь події. Унікальні тури, що поєднують в собі традиційний відпочинок та участь в найбільш видовищних заходах планети, поступово завойовують все більшу популярність.

Подієвий туризм – це чудова атмосфера свята, індивідуальні умови відпочинку і незабутні враження. Головна особливість подієвого туризму – безліч яскравих неповторних моментів. Цільова аудиторія тематичного туризму – це забезпечені туристи з доходом вище середнього, а також компанії, що складаються з декількох пар.

Під фестивальним туризмом дослідники передусім мають на увазі короткотермінові (не більше тижня) пізнавальні подорожі з метою

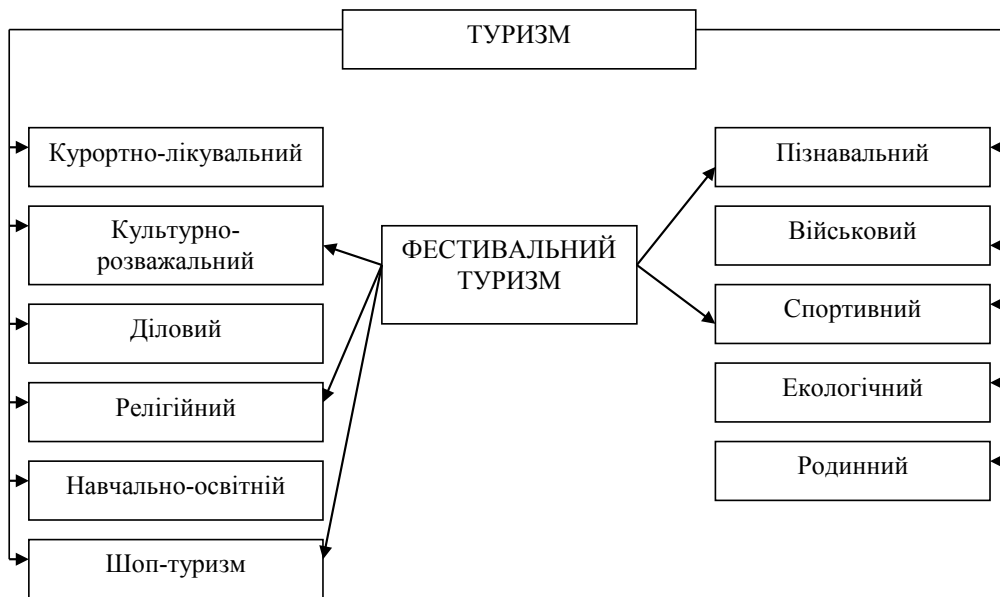

Рис. 1. Місце фестивального туризму в структурі туристичної діяльності [3]

відвідати певні події (музичні, культурні, релігійні, спортивні, масово-розважальні) з періодичністю раз на рік [9].

Доволі часто фестивальний туризм розглядається не як окремий вид туризму, а як складова подієвого туризму або івент-туризму (термін вперше було застосовано ще у 1987 р. Департаментом туризму Нової Зеландії) [1; 3; 4; 5; 6].

Подієвий туризм визначається як вид туризму, який орієнтований на відвідини певного місця в певний час у зв'язку з якоюсь подією. На сьогоднішній день подієвий туризм (event tourism) виступає доволі перспективним видом туризму, який займає другу сходинку за рівнем популярності в Європі. Серед видів подієвого туризму на першому місці знаходяться перш за все фестивалі, які відрізняються за своїм тематичним змістом [10, с. 183].

Не відкидаємо можливості знаходження спільних ознак з іншими видами туризму, але у цього виду є яскраво виражені власні особливості, що дає можливість виділити наступні ознаки фестивального туризму: подорожі є нетривалими (в середньому 3–5 днів); мають чітко виражені просторові рамки (місця проведення фестивалів); в останні роки спостерігається все більша зацікавленість до фестивалів та свят; простежується чітка історія розвитку фестивалів; мають мету, що відрізняється від мети пізнавального туризму; існують зв'язки з іншими видами туризму; створена система класифікацій цього виду туризму [2].

Важко провести межу між подієвим туризмом і фестивальним. Так подієвий туризм включає такі відмінні атракції, як: військові паради, конференції, форуми, симпозіуми, круглі столи; освітні заходи: семінари, тренінги, курси підвищення кваліфікації; покази фільму, торжества; торговельні шоу, презентації, відкриття підприємств, прийми, заходи, пов'язані з просуванням торговельної марки, аукціони, авіа- і автосалони і т. ін. [9].

Фестивальний туризм виступає одним з наймасовіших різновидів пізнавального туризму. Сутнісна класифікація фестивального туризму має на меті встановити загальні принципи й закономірності встановлення класів. Для цього ми розглянули всю множину факторів, за якими можуть класифікуватися фестивалі, виділили найбільш суттєві з них і дали змістовну інтерпретацію всім можливим класам досліджуваного об'єкта. Розглянемо можливу типізацію фестивального туризму (рис. 2).

На основі дослідження можемо сказати, що до етнічних фестивалів належать:

- різноманітні свята, пов'язані з язичницькими віруваннями (Африканські фестивалі, Івана Купала, Маланка);
- святкування християнських обрядів та свят (Масляна);
- свята, які були започатковані ще в Дохристиянські часи, але під впливом релігії дещо видозмінилися, набувши статусу християнських (Венеціанський карнавал);
- святкування Нового року у різних народів;
- сучасні «збірні» етнічні фестивалі («Фольклорум» Німеччина).

До релігійних фестивалів належать:

- фестивалі, пов'язані зі світовими релігіями (Християнство, Буддизм, Іслам);
- фестивалі, пов'язані з національними релігіями (Іудаїзм, Зороастризм, Індуїзм);
- фестивалі, пов'язані з місцевими віруваннями (тотемізм, фетишизм, магія, віра в духів предків і т.д.).

До музичних фестивалів належать:

- фестивалі (концерти) етнічної музики;
- фестивалі (концерти) класичної музики;
- фестивалі (концерти) сучасної музики.

До фестивалів сучасних субкультур належать:

- фестивалі та паради представників нетрадиційної сексуальної орієнтації;

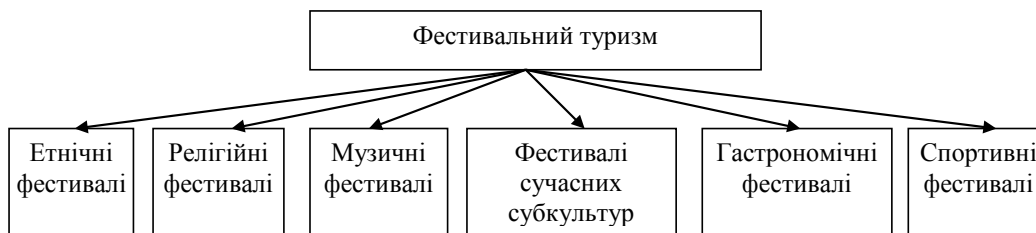

Рис. 2. Типізація фестивального туризму [9]

- фестивалі кохання;
 - різноманітні свята субкультур (Хіпі, Панк, Рок та ін.);
 - кінофестивалі;
 - фестивалі (покази) сучасної моди.
- До гастрономічних фестивалів належать:
- фестивалі, пов'язані зі збором урожаю (Свято винограду);
 - фестивалі, пов'язані певною національною стравою (Фестиваль бринзи);
 - фестивалі, присвячені певному напою («Октоберфест», Свято молодого вина (Грузія)).
- Розглянемо класифікацію фестивалів по вертикалі (табл. 1). До уваги ми взяли метод об'єктів просторових таксонів.
- До спортивних фестивалів належать:
- фестивалі, пов'язані зі святкуванням спортивних подій (відкриття – закриття Олімпійських ігор);
 - проведення різноманітних чемпіонатів (Чемпіонати світу з футболу, хокею та ін.).

Під час проведення класифікації фестивалів за часовою ознакою (табл. 2) ми використовували історичний метод, тобто визначили причини й фактори, що зумовили виникнення фестивалів, визначили стадії розвитку фестивалів аж до сучасного стану.

Аналізуючи проведені узагальнення дають нам підстави вважати фестивальний туризм окремим видом, що підтверджує виокремлення його специфічних ознак та аналіз місця фестивального туризму у структурі рекреаційно-туристської діяльності. Спроба типізації та класифікації фестивального туризму дає можливість перспективних досліджень у цій галузі.

Такий підхід до поняття «фестивальний туризм» дозволить розширити існуючі види туризму, розробити концепцію подальшого розвитку туризму та місця фестивалів в економіці регіонів, де вони проводяться.

Висновки з цього дослідження. На сьогодні в світі зростає інтерес до фестивальних турів, які поступово витісняють традиційну купаль-

Таблиця 1

Класифікація фестивального туризму за масштабом проведення [7]

Назва класу	Характерні риси	Назви фестивалів
Міжнародні фестивалі	Приїзд туристів із 3 і більше країн. Значна реклама. Масштаби охоплення туристів.	Карнавал у Ріо-де-Жанейро, Венеціанський Карнавал, Олімпійські ігри, Корида, Томатні бої, Новий рік у Китаї та Таїланді тощо
Національні фестивалі	Фестивалі проводяться в межах однієї країни. Реклама в національних засобах масової інформації. Залучення туристів своєї країни.	Октоберфест (Німеччина), Станфордський фестиваль (Велика Британія), Сорочинський ярмарок (Україна) тощо
Регіональні фестивалі	Свята, що проводяться в межах кількох сіл, або в одному місті. Оголошення лише в районній або в обласній й газеті. Маловивчені і мало розрекламовані події серед туристів інших регіонів та інших країн.	«Храмові свята» у селах. Маланка. Дні міста. Ярмарки.

Таблиця 2

Порівняльно-часова класифікація фестивалів [13]

1	Дохристиянські фестивалі	Олімпійські ігри, Язичницькі карнавали, Гладіаторські бої, Давньогрецькі театри.
2	Фестивалі, пов'язані з появою світових релігій.	З поширенням християнства у світі поширювались і християнські традиції.
3	Етнічні фестивалі, в яких поєднувались християнські та язичницькі звичаї	Задля популяризації нової релігії місцевому населенню дозволялось поєднувати свої язичницькі святкування з християнськими святами.
4	Гастрономічні фестивалі	З установами певних кулінарних традицій виникали і фестивалі
5	Фестивалі сучасної музики	Спостерігалось значне поширення у 20 столітті поряд глобалізацією та утворенням так званої «світової поп-культури»
6	Фестивалі сучасних субкультур	Починають поширюватись у 2 половині 20 століття після так званої «сексуальної революції»

но-пляжну рекреацію. Даний напрям в туризмі дозволяє вирішувати безліч соціально-економічних проблем, властивих не тільки туристській галузі. Фестивалі притягають додаткову кількість туристів до країни, що, в свою чергу сприяє збільшенню валютних надходжень. Крім того, фестивальний туризм допомагає вирішити проблему сезонності, яка особливо виявляється в країнах з субтропічним кліматом, що розвивають пляжний відпочинок, а також для країн, що розвивають гірськолижний туризм. Крім того, він створює додаткові робочі місця і забезпечує зайнятість населення.

На даний момент фестивальний туризм є найперспективнішим видом туризму на міжнародному рівні, який динамічно розвивається та сприяє залученню споживачів туристичних послуг незалежно від сезону. На жаль, фестивальному туризму в Україні не приділяється належна увага, і країна не використовує всі потенціальні ресурси для економічного розвитку пріоритетних районів. Усі заходи позиціонуються лише як культурна, спортивна чи розважальна подія та не асоціюються з підґрунтям для подієвого туризму.

Дослідження подієвого туризму все ще знаходиться на ранній стадії розвитку та потребує більш детального вивчення проблем і сприяння підвищенню мотивації споживачів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

- Бейдик О.О. Рекреаційні ресурси України : навчальний посібник. Київ : Альтерпрес, 2010. 404 с.
- Кляп М.П., Шандор Ф.Ф. Сучасні різновиди туризму : навчальний посібник. Київ : Знання, 2011. 334 с.
- Бейдик О.О. Розвиток культурно-розважального туризму в Україні (на прикладі фестивального туризму). Географія та туризм. 2010. № 8. С. 45–49.
- Білоцерківська Т.М. Значення народних звичаїв та традицій для розвитку фестивального туризму в Україні : Збірник наукових праць. Донецьк, 2006. С. 224–228.
- Бондаренко М.П. Туристичний сектор економіки України : реалії та перспективи. Економіка і прогнозування. 2011. № 1. С. 104–119.
- Булійенко О. Подієвий туризм як компонент розвитку креативних територій. Географія та туризм. 2012. № 20. С. 174–184.
- Бурачек І.В. Теоретичні аспекти та розвиток івентивного туризму в Україні. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/06/191-1.pdf> (дата звернення: 16.12.2019).
- Величко В.В. Дослідження факторів розвитку туристської індустрії України. Науково-технічний збірник № 102. 2012. С. 470–475. URL: <http://khg.kname.edu.ua/index.php/khg/article/viewFile/392/390> (дата звернення: 10.12.2019).
- Воронина А.Б. Фестивальний туризм, як значима складова подієвого туризму. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского*. 2011. № 1. С. 161–172.
- Воронина Г.Б. Фестивальний туризм як новий напрям світового туризму. Географія та туризм. 2010. № 10. С. 31–34.
- Гандзюк В. Фестивальний рух у мас-медіа на тлі розвитку культури української держави. Вісник Львівського університету. 2013. № 38. С. 127–133. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism/article/view/5207> (дата звернення: 07.12.2019).
- Грабовенська С.П. Сучасний стан і тенденції розвитку туристичної галузі України. Науковий журнал «Молодий вчений». 2016. № 8(35). С. 15–18. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/8/4.pdf> (дата звернення: 25.11.2019)
- Грицьку-Андрієш Ю.П. Фестивальний туризм в системі рекреаційно-туристської діяльності. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2010. № 519–520. С. 56–60.
- Медвідь Л. Фестивальний туризм Закарпаття: сучасний стан та перспективи розвитку. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2011. В. 614–615. С. 86–89. URL: http://tourlib.net/statti_ukr/medvid.htm (дата звернення: 22.11.2019).

REFERENCES:

- Beidyk O.O. (2010) *Rekreatsiini resursy Ukrainy* [Recreational resources of Ukraine]. Kyiv: Alterpres. (in Ukrainian)
- Klyap M.P., Shandor F.F. (2011) *Suchasni riznovydy turyzmu* [Modern types of tourism]. Kyiv: Znannia. (in Ukrainian)
- Beidyk O.O. (2010) *Heohrafiia ta turyzm* [Geography and Tourism]. *Rozvytok kulturno-rozvezhalnogo turyzmu v Ukraini (na prykladi festyvalnogo turyzmu)* [Development of cultural and leisure tourism in Ukraine (for example, festival tourism)]. Kyjiv : Aljfa-PIK, pp. 45–49.
- Bilotserkivska T.M. (2006) *Znachennia narodnykh zvychaiv ta tradytsii dlia rozvytku festyvalnogo turyzmu v Ukraini* [The importance of folk customs and traditions for the development of festival tourism in Ukraine]. Donetsk: Zbirnyk naukovykh prac, pp. 224–228.
- Bondarenko M.P. (2011) *Ekonomika i prohnouzuvannia* [Economics and forecasting] *Turystychnyi sektor ekonomiky Ukrainy: realii ta perspektyvy* [Tourism sector of Ukrainian economy: realities and prospects]. Kyjiv, pp. 104–119.
- Buliienko O. (2012) *Heohrafiia ta turyzm* [Geography and Tourism] *Podiiyevyi turyzm yak komponent rozvytku kreatyvnykh terytorii* [Event tourism as a component of the development of creative territories]. Kyjiv: Aljfa-PIK, pp. 174–184.
- Burachek I.V. (2017) *Teoretychni aspekty ta rozvytok iventyvnoho turyzmu v Ukraini* [Theoretical aspects and development of eventual tourism in Ukraine], vol. 2, no. 119. Available at: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/06/191-1.pdf> (accessed 19 December 2019).
- Velychko V.V. (2012) *Doslidzhennia faktoriv rozvytku turystskoi industrii Ukrainy* [Research of factors of development of tourist industry of Ukraine]. *Naukovo-tekhnichnyi zbirnyk № 102*. [Scientific and Technical Collection No. 102], pp. 470–475. Available at: <http://khg.kname.edu.ua/index.php/khg/article/viewFile/392/390> (accessed 10 December 2019).
- Voronyna A.B. (2011) *Festyvalnyi turyzm, kak znachymaia sostavliaiushchaia sobytyinoho turyzma* [Festival tourism as a significant component of event tourism]. *Scientific notes of the Taurida National University. YOU. Vernadsky*, no. 1, pp. 161–172.
- Voronina H.B. (2010) *Festyvalnyi turyzm yak novyi napriam svitovoho turyzmu* [Festival tourism as a new direction of world tourism]. *Geography and Tourism magazine*, no. 10, pp. 31–34.
- Handziuk V. (2013) *Festyvalnyi rukh u mas-media na tli rozvovu kultury ukrainskoi derzhavy* [Festival movement in the media against the background of the development of the culture of the Ukrainian state]. *Bulletin of the University of Lviv*, no. 38, pp. 127–133. Available at: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism/article/view/5207> (accessed 07 December 2019).

12. Ghrabovensjka S.P. (2016) *Suchasnyj stan i tendenciji rozvytku turystychnoji ghaluzi Ukrainy* [The current state and tendencies of development of tourist industry of Ukraine]. *Scientific journal "Young Scientist"*, no. 8(35), pp. 15–18. Available at: <http://molodyvchenu.in.ua/files/journal/2016/8/4.pdf> (accessed 25 November 2019)
13. Hrytsku-Andriesh Yu.P. (2010) *Festyvalnyi turizm v systemi rekreatsiino-turystskoi diialnosti* [Festival tourism in the system of recreational and tourist activity]. *Scientific Bulletin of Chernivtsi University*, no. 519–520, pp. 56–60.
14. Medvidj L. (2011) *Festyvaljnyj turizm Zakarpattja: suchasnyj stan ta perspektyvy rozvytku* [Festival tourism in Transcarpathia: current state and prospects for development]. *Scientific Bulletin of Chernivtsi University*, vol. 614–615, pp. 86–89. Available at: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism/article/view/5207> (accessed 22 November 2019).